

RADVILIŠKIO R. BAISOGALOS GIMNAZIJA

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Radviliškio rajono Baisogalos gimnazijos (toliau – Gimnazijos) Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis LR Švietimo įstatymu 2017-06-30, nr. SR-3013, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-19 patvirtintomis rekomendacijomis.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – formuoti bei padėti užtikrinti psichologiškai, fiziškai sveiką ir saugią aplinką Gimnazijoje.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto/patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Gimnazijoje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į smurtą/patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religijos, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas Gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas, pastebėjęs ar informuotas apie smurtą/patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

4.3. kiekvienas Gimnazijos bendruomenės narys turi būti supažindintas pasirašytinai su šiuo Tvarkos aprašu ir žinoti, kaip tinkamai reaguoti smurto/patyčių situacijoje.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **smurtas** – sąmoningas jėgos taikymas siekiant sužeisti ar įžeisti kitą asmenį. Smurtas prieš vaiką - veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai;

5.1.1. **fizinis smurtas** — tiesioginiai ar netiesioginiai tyčiniai fiziniai veiksmai prieš vaiką, taip pat fizinės bausmės, sukeliantys tam vaikui skausmą, žalą arba pavojų jo gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui;

5.1.2. **psichologinis smurtas** — nuolatinis vaiko teisės į individualumą pažeidinėjimas, žeminimas, patyčios, gąsdinimas, būtinos vaiko raidai veiklos trikdymas, asocialaus elgesio skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena, sukeliantys žalą ar pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai, ar žalą garbei ir orumui;

5.1.3. **seksualinis smurtas** — seksualiniai veiksmai su vaiku, kuris pagal atitinkamas Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas nėra sulaukęs amžiaus, nuo kurio seksualiniai veiksmai su juo neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, arba seksualiniai veiksmai su vaiku, kai naudojama prievarta, jėga ar grasinimai, arba piktnaudžiaujama pasitikėjimu, valdžia ar įtaka vaikui, taip pat ir šeimoje, arba piktnaudžiaujama itin pažeidžiama vaiko padėtimi, ypač dėl jo psichinės ar fizinės negalios ar priklausomumo. Taip pat vaikų išnaudojimas prostitucijos tikslams, vaikų pornografija, verbavimas, vertimas ar įtraukimas dalyvauti pornografinio pobūdžio renginyje, pornografijos rodymas, arba kitos vaikų seksualinio išnaudojimo formos, vaikų tvirkinimas;

5.1.4. **nepriežiūra** - vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

5.2. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.2.1. **žodinės patyčios:** pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.2.2. **fizinės patyčios:** mušimas, spaudimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.2.3. **socialinės patyčios:** socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.2.4. **patyčios kibernetinėje erdvėje** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitoku būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

5.3. smurto/patyčių prevencija – veikla, skirta smurto/patyčių rizikai mažinti, imantis Gimnazijos bendruomenės narių švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

5.4. smurto/patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems smurto/patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus/globėjus/rūpintojus;

5.5. smurto/patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – smurto/patyčių situacijos Gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio valdymui, tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

6. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Gimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) nariai, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi Gimnazijos bendruomenės nariai.

7. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio Gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą Gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

8. Smurto/patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja direktoriaus įsakymu skirtas administracijos atstovas.

9. VGK rūpinasi saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu Gimnaz ir kiekvienais mokslo metais:

9.1. inicijuoja anoniminę Gimnazijos bendruomenės narių apklausą, apibendrina jos rezultatus;

9.2. atlieka Gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą/patyčias analizę;

9.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą/patyčias analizės duomenimis, teikia siūlymus Gimnazijos direktoriui dėl smurto/patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių plano turinio parengimo;

9.4. teikia siūlymus Gimnazijos direktoriui dėl smurto/patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo Gimnazijoje, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto/patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.5. esant reikalui, teikia siūlymus Gimnazijos direktoriui Tvarkos aprašo tobulinimo;

9.6. atlieka kitus Gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

10. Klasių vadovai kas pusmetį išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja VGK narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu/patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

11. Visais įtariamų ir realių smurto/patyčių atvejais tai pastebėjęs bet kuris **Gimnazijos darbuotojas** reaguoja:

11.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą/patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms (turint galimybę) išsaugo įrodymus;

11.2. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: sveikatos priežiūros specialistą, greitąją pagalbą ar tėvus/globėjus/rūpintojus;

11.3. primena vaikui, kuris smurtauja/tyčiojasi, Gimnazijos nuostatas ir Mokinio elgesio taisykles;

11.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtinį atvejį/ patyčias (nesant klasės vadovui informuoja socialinį pedagogą ar administraciją);

11.5. užregistruoja smurto/patyčių atvejį viename iš Registracijos žurnalų (žurnalai laikomi I aukšto fojė pas budėtoją ir sekretorės kabinete II aukšte).

12. **Klasės vadovas**, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusį smurto/patyčių atvejį:

12.1. įvertina situaciją, nustato, ar tai smurto ar patyčių atvejis;

12.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto/patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dalyvauti pokalbiuose;

12.3. užpildo pranešimo apie smurtą/patyčias formą (forma 2 priede); ją perduoda VGK pirmininkui ar pavaduotojui;

12.4. stebi situaciją, bendradarbiauja su VGK pirmininku, psichologu ir socialiniu pedagogu ir informuoja apie pokyčius;

12.5. visi klasių vadovai, įvykus smurto ir patyčių atvejui, privalo organizuoti klasės valandėles prevencinio pobūdžio atvejo analizei, nesiejant su konkrečiu įvykiu.

13. užpildytą formą priėmęs asmuo (VGK pirmininkas ar pavaduotojas):

13.1. koordinuoja bei stebi situacijos sprendimo bei pagalbos teikimo veiklą;

13.2. esant sudėtingesnei ir/arba pakartotinei situacijai, inicijuoja VGK posėdį, į kurį kviečia mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus).

14. **Vaiko gerovės komisija**, įvertinusi turimą informaciją:

14.1. numato tęstinį veiksmų planą (individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus);

14.2. informuoja Gimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

14.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimu.

15. **Gimnazijos direktorius**:

15.1. Smurtavus ar smurtą patyrus mokiniui, direktorius apie pastebėtą smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša ir smurtaujančio (smurtaujančių), ir smurtą patyrusio (patyrusių) mokinio (mokinių) tėvams (globėjams, rūpintojams), ir vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą užtikrinančiai valstybės ir savivaldybės institucijai pagal kompetenciją.

15.2. Smurtavusiam ar smurtą patyrusiam mokytojui, kitam Gimnazijos darbuotojui, direktorius įvertina situaciją ir nedelsiant imasi priemonių;

15.3. apie įvykusį smurto faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša atitinkamoje savivaldybėje veikiančiai atitinkamam psichologinės pagalbos teikėjui, su kuriuo savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo, ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos.

15.4. Direktorius imasi priemonių, kad Gimnazijos mokiniai, jų tėvai (globėjai, rūpintojai) turėtų galimybę neatlygintinai gauti psichologinę pagalbą.

15.5. Vaikui smurtavus ar pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, informuoja Gimnazijos direktorių, kuris imasi Gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

15.6. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti Gimnazijos direktorių, kuris imasi Gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų

15.7. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius Gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

17. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama anoniminė mokinių, jų tėvų ir pedagogų apklausa, siekiant išsiaiškinti smurto/patyčių situaciją Gimnazijoje. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklų planas kitiems mokslo metams.

18. Tvarkos aprašas skelbiamas Gimnazijos internetinėje svetainėje.

RADVILIŠKIO RAJONO BAISOGALOS GIMNAZIJA

REAGAVIMO Į SMURTĄ / PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS

Pastebėjus ar įtarus apie smurtą/patyčias:

1. Bet kuris Gimnazijos darbuotojas nedelsiant reaguoja ir stabdo incidentą.
2. Apie įvykį praneša klasės vadovui ir/ar Direktoriui.
3. Užregistruoja įvykį Registracijos žurnale.

Klasės vadovas:

1. Skubiai įvertina situaciją.
2. Organizuoja ir teikia pagalbą mokiniams.
3. Kuo skubiau, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, informuoja mokinių tėvus.
4. Stebi situaciją, jai pasikartojus užpildo pranešimo formą ir perduoda VGK.

VGK:

1. Gavus informaciją iš klasės vadovo informuoja Direktorių.
2. Įvertina klasės vadovo pagalbos teikimo planą ir jį papildo.
3. Pastebėjus, kad patyčios kartojasi, inicijuoja VGK posėdį, į kurį reikalui esant kviečiasi kitų institucijų (policija, seniūnija) darbuotojus.

RADVILIŠKIO RAJONO BAISOGALOS GIMNAZIJA

PRANEŠIMO APIE SMURTĄ/PATYČIAS FORMA

 Pranešimo data
Bendrieji duomenys:

Smurtinės situacijos forma:	Pvz.: fizinis smurtas (pirmas kartas, pasikartojantis) Kibernetinės patyčios
Konkretūs pastebėjimai:	Pvz.: vaikas buvo pargriautas, jam suduoti trys smūgiai į galvą
Kam pranešta apie įvykį:	Pvz.: direktoriui, klasės vadovui
Kada įvyko (data, valanda)	Pvz.: 2017-09-10, apie 10 val., po 2-ų pamokų
Kur tai vyko:	Pvz.: II aukšto fojė

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, patyrusio smurtą vardas, pavardė, amžius, klasė:	1. 2. 3.
Vaiko/-ų, kuris smurtavo vardas, pavardė, amžius, klasė:	1. 2. 3.
Vaiko/-ų, stebėjusio įvykį vardas, pavardė, amžius, klasė:	1. 2. 3.

Išsamesnė informacija apie įvykį:**Gimnazijos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:****Veiksmų po įvykio, planas**

Vaiku patyrusiu smurtą/patyčias:	Teikta intensyvi pagalba: vyko 8 pokalbiai, įvertinta situacija, motyvuotas priimti psichologinę pagalbą, padarasintas susidraugauti su keletu klasės draugų, paskatintas aktyviau dalyvauti užklasinėje veikloje, palydėtas pas mokytoją dėl neformalaus ugdymo būrelio pasirinkimo, duota metodinė knyga „Patyčios. Kaip elgtis?“ ir aptarta. Nukreiptas pas socialinę pedagogę.
Vaiku, kuris smurtavo/tyčiojo:	6 individualūs pokalbiai: priminta Gimnazijos tvarka. Aiškintasi priežastys: berniukas teigia, kad iš jo yra ne kartą pasityčioję (Algis, Rimas). Paskatintas lankytis pas psichologę, paaiškinta to nauda, nes pastebima, kad berniukas bijo apsilankymo. Nukreiptas pas socialinę pedagogę.
Stebėtojai:	Pravestos 3 klasės valandėlės, daryta mini apklausa, norint išsiaiškinti stebėtojų ir kitų klasės vaikų savijautą ir mikroklimatą. Paaiškintas stebėtojų vaidmuo ir padaryta žala nesmerkiant vaikų ir siekiant užkirsti kelią pasikartojamumui.
Patyčių dalyvių tėvais:	Įvertintas tėvų požiūris į situaciją ir aptartos galimos tokio vaikų elgesio priežastys. Tėvams suteikta metodinė informacija smurto ir patyčių prevencijos klausimais. Paskatinta bendradarbiauti ir paprašyta būtinai informuoti, jei pastebės besikeičiantį vaikų elgesį ar sužinos apie situacijos pasikartojamumą.
Kitais licėjaus darbuotojais:	Nuosekliai bendradarbiaujama su klasės vadove, su kurios ugdytiniais vyko situacija. Taip pat bendradarbiaujama su socialine pedagogė.
Kita (įrašyti):	

Klasės vadovas *Vardenis Pavardenis*

RADVILIŠKIO RAJONO BAISOGALOS GIMNAZIJA

SMURTO IR PATYČIŲ ATVEJŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

Eil. Nr.	Atvejo data	Laikas ir vieta	Trumpas situacijos aprašas	Apie incidentą informuotas klasės vadovas	Atveją užregistravo	Parašas
1.	2017-09-12	14.30, prie valgyklos	Vardenis Pavardenis (2g) trenkė Vardeniui Pavardeniui (2g)	V. Pavardenis	V. Pavardenė	
2.	2017-09-14	12.15, gimnazijos kieme	Vardenė Pavardenė(8b) pavadino Vardenę Pavardenę(8a) „kvaile“	V. Pavardenė	V. Pavardenis	
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						